

Τα νίεσ με άμεσες ή έμμεσες αναφορές στη Σχολική Βία (bullying)

Ίσως Άυριο - In A Better World – σκηνοθέτης: Σουσάνε Μπίερ, Όσκαρ Καλύτερης Ξενόγλ. Ταινίας 2011

Δύο παράλληλες ιστορίες, δύο οικογένειες, δύο μικρά παιδιά αλλά και δύο εκ διαμέτρου διαφορετικοί κόσμοι, μια σχεδόν “αποστειρωμένη” δανική πόλη και η καθημερινότητα των εχθροπραξιών και της αθλιότητας σε ένα στρατόπεδο προσφύγων της Αφρικής συνιστούν τον καμβά πάνω στον οποίο συνθέτει η Bier την ιστορία της. Ο Elias είναι εκείνο το αγόρι που συναντάμε σχεδόν σε κάθε σχολείο, εσωστρεφής, κλειστός, εύκολος στόχος για τους δυναμικούς και είρωνες συμμαθητές του. Οι γονείς του βρίσκονται σε διαδικασία διαζυγίου και ο πατέρας του προσφέρει τις ιατρικές του υπηρεσίες στην Αφρική. Ο Christian έχει χάσει τη μητέρα του από καρκίνο και μόλις έχει μετακομίσει με τον ευκατάστατο πατέρα του στο σπίτι της γιαγιάς του. Τα δύο αγόρια συνδέονται φιλικά, ο δυναμικός Christian όμως συμπαρασύρει τον άτολμο Elias σε βίαιες συμπεριφορές. Είναι η μία πλευρά της βίας, αυτή που σοκάρει και περισσότερο γιατί δεν προσιδιάζει στην αθωότητα της παιδικής ηλικίας. Από την άλλη πλευρά η Αφρική, με την εξωτική γοητεία της γίνεται το σκηνικό όπου λαμβάνει χώρα η “ενήλικη” βία, η βία που προστάζει να εκδηλώνονται ανερυθρίαστα ακόμα και τα πιο αιμοσταγή ένστικτα των εκάστοτε ισχυρών επάνω σε άμαχες γυναίκες, πρόσφυγες, παιδιά. Μια ταινία που αντιμετωπίζει με σοβαρότητα την φιλία των παιδιών, τις σχέσεις των γονιών, την ενδοσχολική βία, την εκδίκηση αλλά και την αυταπάτηση σε ένα σφιχτοδεμένο σενάριο που κρατάει συνεχώς το ενδιαφέρον του θεατή.

Τα μπλε γυαλιά - μικρού μήκους, σκηνοθέτης: Γιάννης Κουφονίκος & μαθητές του 4^{ου} Δημ. Σχολείου Αλεξάνδρειας Ημαθίας)

Ο Γιώργος πηγαίνει στο νέο σχολείο του φορώντας τα μπλε γυαλιά του. Δεν ξέρει ότι όλοι υποστηρίζουν μια ομάδα με μωβ χρώμα. Τα παιδιά παροτρύνουν το Νίκο να του πάρει τα μπλε γυαλιά. Εκείνος το κάνει και μάλιστα τον απειλεί να μη μιλήσει σε κανέναν. Τι θα γίνει τελικά; Τη λύση θα δώσουν τα ίδια τα μπλε γυαλιά.

Αυτή η μικρή ταινία διαρκεί 10 λεπτά και γυρίστηκε με ευθύνη της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

Happy Feet - σκηνοθέτης: George Miller (2006) –κινουμένων σχεδίων

Ο μικρός Mumble είναι ένας αυτοκρατορικός πιγκουίνος αλλιώτικος από τους άλλους. Ενώ θα έπρεπε να διαθέτει μια όμορφη και ρυθμική φωνή, όπως και οι υπόλοιποι του είδους του, αυτός γεννήθηκε χορεύοντας κλακέτες! Οι γονείς του φοβούνται πως δε θα καταφέρει ποτέ να βρει την αληθινή αγάπη χωρίς να ξέρει το 'Τραγούδι της Καρδιάς', οι συμμαθητές του στο σχολείο τον κοροϊδεύουν και τελικά η ηγεσία της Αυτοκρατορικής Χώρας τον εξορίζει λόγω της ιδιαιτερότητάς του. Ο Mumble ξεκινάει ένα ταξίδι προς αναζήτηση της αλήθειας και της γνώσης και στην πορεία κερδίζει τη φιλία και την αποδοχή.

Κάθε παιδί είναι ξεχωριστό - σκηνοθέτης: Taare Zameen Par (2007)

Ο Ισαάν είναι ένας μαθητής οκτώ χρονών, που αδυνατεί να συμμετάσχει αποτελεσματικά στη μαθητική ζωή. Δεν μπορεί να γράψει σωστά, δεν μπορεί να συγκεντρωθεί στα μαθήματά του, δεν μπορεί να μάθει. Οι γονείς του και οι δάσκαλοί του τον θεωρούν ανόητο και τεμπέλη και τον πιέζουν για να «διορθωθεί», ενώ αυτός, αδυνατώντας να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των γύρω του, βρίσκει καταφύγιο στη ζωγραφική. Τα πράγματα χειροτερεύουν, όταν οι γονείς του αποφασίζουν να τον στείλουν εσώκλειστο σε ένα αυστηρό σχολείο σε άλλη πόλη. Έτσι, στα προβλήματά του προστίθεται και ο χωρισμός του από την οικογένεια. Ο μικρός Ισαάν κλείνεται στον εαυτό του και αρνείται ακόμη και τη μόνη του διέξοδο, τη ζωγραφική. Τα πράγματα αλλάζουν όταν ο νέος δάσκαλος των καλλιτεχνικών, που είχε κι αυτός μαθησιακές δυσκολίες όταν ήταν μαθητής, αντιλαμβάνεται ότι το πρόβλημα δεν βρίσκεται στον Ισαάν αλλά στον τρόπο που τον αντιμετωπίζουν. Καταλαβαίνει ότι είναι ένα παιδί με ξεχωριστές ικανότητες και ξεχωριστές ανάγκες. Κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του κι εκμεταλλευόμενος την πλούσια φαντασία του Ισαάν, καταφέρνει να τον κάνει να ξαναβρεί τη χαμένη του αυτοπεποίθηση και να ξεχωρίσει ανάμεσα στους συμμαθητές του...

Ανάμεσα στους τοίχους - σκηνοθέτης: Λοράν Καντέ (2009) - γαλλικός Χρυσός Φοίνικας

Ο Φρανσουά και οι καθηγητές συνάδελφοι του, προετοιμάζονται για την καινούργια σχολική χρονιά, στο γυμνάσιο μιας σκληρής, εργατικής συνοικίας. Οπλισμένοι με τις καλύτερες προθέσεις, δεν πτοούνται από τις δύσκολες συνθήκες εργασίας και θα προσπαθήσουν με όλες τους τις δυνάμεις να μεταδώσουν γνώση, στους μαθητές τους. Κουλτούρες και συμπεριφορές έρχονται σε αντιπαράθεση μέσα στη τάξη, σε έναν μικρόκοσμο που αντιπροσωπεύει τη Γαλλία του σήμερα. Οι μαθητές είναι διασκεδαστικοί αλλά και δύστροποι. Αυτό μπορεί να υπονομεύσει τον ενθουσιασμό των χαμηλόμισθων καθηγητών. Ο Φρανσουά επιμένει να διατηρεί στη τάξη μια ατμόσφαιρα σεβασμού και αξιοπρέπειας. Απορρίπτει τη σοβαροφάνεια και τον αυταρχισμό. Είναι σε ακραίο βαθμό ειλικρινής και αυτό είναι πρωτόγνωρο για τους μαθητές. Όμως έρχεται μια στιγμή που οι αρχές που έχει επιβάλει στη τάξη του δοκιμάζονται, όταν ένας μαθητής αμφισβητεί τις μεθόδους του.

Τα παιδιά της χορωδίας – σκηνοθέτης: Κριστόφ Μπαρατιέ (2004)

1948. Ο Κλεμέντ Ματιέ, ένας άνεργος δάσκαλος μουσικής, βρίσκει δουλειά ως επιτηρητής σε ένα σωφρονιστικό οικοτροφείο ανηλίκων. Εκεί, μένει έκπληκτος από τη σκληρή πραγματικότητα της σχολικής ρουτίνας και κυρίως, από τις ακραίες και αναποτελεσματικές μεθόδους που μέχρι τώρα εφάρμοζε ο διευθυντής Ρασίν. Ο Ματιέ αποφασίζει να αρχίσει έναν αγώνα για να προσφέρει μια πνοή αλλαγής στο αυστηρό ίδρυμα, διδάσκοντας στους μαθητές του τη μαγεία και τη δύναμη της μουσικής, αλλάζοντας έτσι τις ζωές τους για πάντα. Ήταν τα καλύτερα χρόνια της ζωής τους. Μόνο που κάποιος έπρεπε να τους το μάθει.

Εν ολίγοις, ο ευγενικός δάσκαλος βλέπει σε κάθε παιδί ένα σύνολο άπειρων δυνατοτήτων, σε αντίθεση με το διευθυντή του σχολείου. Δημιουργώντας μια χορωδία προσπαθεί να μεταμορφώσει τους μαθητές και να τους πειθαρχήσει χωρίς τη χρήση της βίας. Χωρίς να είναι anti-bullying ταινία περνάει μηνύματα ενάντια στη βία και τον εκφοβισμό.

ΒΕΝ Χ. Ο διστακτικός Ήρωας – σκηνοθέτης: Νικ Μπαλταζάρ (2007) – Ταινία κατάλληλη για Λύκεια

Ο ηρωικός, γεμάτος δυνατότητες κόσμος ενός videogame ως εναλλακτική πραγματικότητα αυτού του ακατανόητου και απροσπέλαστου που μας περιβάλλει. Δεν είναι λίγοι οι –κυρίως έφηβοι– χρήστες οι οποίοι «δραπετεύουν» με αυτόν τον τρόπο. Ανάμεσά τους κι ο Μπεν, ένας υπερευαίσθητος νεαρός που βρίσκει καταφύγιο στο «Archlord», το αγαπημένο του διαδικτυακό παιχνίδι. Ο απροσάρμοστος, στα όρια του αυτιστικού, ήρωας του Νικ Μπαλταζάρ αγωνίζεται να βρει τη θέση του στην καθημερινότητα με έναν συγκινητικό, αλλά εντελώς προβλέψιμο τρόπο. Με μια δυναμική μάνα που του συμπαραστέκεται, με έναν αμήχανο πατέρα που καταρρέει, με συμμαθητές που τον γελοιοποιούν βίαια, με μια κοπέλα που τον καταλαβαίνει. Όταν δεν αντέχει άλλο πια να γίνεται καθημερινό αντικείμενο χλευασμού από τους συμμαθητές του, αποφασίζει να πάρει εκδίκηση.

Dangerous Minds (Ασυμβίβαστη Γενιά) – σκηνοθέτης: John N. Smith (1995)

Το σενάριο της «Ασυμβίβαστης Γενιάς» βασίζεται σε μια αληθινή ιστορία, με κεντρικό πρόσωπο μια πρώην αξιωματικό του αμερικανικού ναυτικού, που εγκατέλειψε την καριέρα της για να διοριστεί ως καθηγήτρια σε ένα σχολείο, που απαρτίζεται κυρίως από φτωχά παιδιά της ισπανόφωνης κοινότητας της Βόρειας Καλιφόρνιας. Για να προσεγγίσει τους δύσκολους μαθητές της, η Louanne Johnson θα εγκαταλείψει τους παραδοσιακούς τρόπους εκπαίδευσης. Προσπαθώντας να ξυπνήσει το ενδιαφέρον τους για τη λογοτεχνία, τους ζητάει να αναλύσουν τους στίχους των τραγουδιών του Μπομπ Ντίλαν, ενώ η εμπλοκή της με τους μαθητές της ξεπερνάει τους τοίχους του σχολείου, καθώς διαπιστώνει τα τεράστια προβλήματα που κάποιοι από αυτούς βιώνουν στα σπίτια τους και στους δρόμους της γειτονιάς τους. Φυσικά, οι ανορθόδοξοι μέθοδοί της θα τη φέρουν σε σύγκρουση με το σχολικό κατεστημένο, αλλά και με τις οικογένειες των μαθητών της, που αντιμετωπίζουν με δυσπιστία την ανάμειξη μίας λευκής στις υποθέσεις τους.

Ο Πόλεμος των Κουμπιών – σκηνοθέτης: Γιαν Σαμιέλ (2011)

Σ' ένα χωριό της Νότιας Γαλλίας, το 1957 τα παιδιά ζουν μια ανέμελη ζωή. Μια ομάδα αγοριών, ηλικίας 7 έως 14 ετών, αποφασίζει να κηρύξει 'πόλεμο' στους ορκισμένους εχθρούς της... την αντίστοιχη παιδική παρέα του γειτονικού χωριού. Τα παιδιά των δύο γειτονικών χωριών μάχονται με ξύλινα σπαθιά και σφεντόνες μέχρι την τελική επικράτηση. Οι δύο συμμορίες μηχανεύονται ευφυείς ενέδρες, πρωτότυπες εφορημίσεις και ατελείωτες σκανδαλιές με έπαθλο μια χούφτα... κουμπιά. Πρόκειται για έναν πόλεμο τιμής και πίστης που έχει παραμείνει ζωντανός για πολλές γενιές. Στη μάχη ο μεγαλύτερος εξουτελισμός για ένα παιδί είναι να καταφέρει ο εχθρός να ξηλώσει τα κουμπιά των ρούχων του. Όμως δεν είναι καθόλου εύκολο να είσαι σε έναν στρατό πιτσιρικάων, να δίνεις μάχες και να μην βρίσκεις τον μπελά σου, όταν γυρίζεις σπίτι με σκισμένα ρούχα και χαμένα κουμπιά.

[Ταινία που μεταφέρει τρυφερά μηνύματα για τις παιδικές και εφηβικές παρέες, μεταφορά του κλασικού αντιμιλιταριστικού παιδικού αναγνώσματος του Λουί Περγκό]

Το καναρινί ποδήλατο - σκηνοθέτης: Δημήτρης Σταύρακας (1999)

Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει γίνει χώρα υποδοχής μεταναστών. Τα παιδιά τους φοιτούν στα ελληνικά σχολεία, διαβάζουν τα ελληνικά βιβλία, παίζουν τα ίδια παιχνίδια με τα ελληνόπουλα. Πολλές φορές όμως η επικοινωνία είναι δύσκολη και η αποδοχή ακόμα δυσκολότερη. Η συγκεκριμένη ταινία ασχολείται με αυτό ακριβώς το θέμα. Για έναν μικρό αλλοδαπό μαθητή ένα καναρινί ποδήλατο γίνεται το διαβατήριο που θα τον εντάξει στην ελληνική σχολική τάξη. Είναι μια ταινία στην οποία επιβεβαιώνεται η αξία της εμπιστοσύνης μεταξύ των ανθρώπων.

Το σχολείο - σκηνοθέτης: Μαριάννα Οικονόμου (2001)

Η σκηνοθέτιδα, αφού παρακολούθησε για έναν ολόκληρο χρόνο τη ζωή ενός σχολείου και τη γειτονιά των παιδιών, κατέγραψε σε ένα 55λεπτο ντοκιμαντέρ τον προβληματισμό που προκύπτει γύρω από την αποδοχή του ξένου, του άλλου. Πρόκειται για το 87^ο δημοτικό σχολείο στο Γκάζι της Αθήνας, όπου τα μισά περίπου παιδιά είναι Τουρκόφωνοι Μουσουλμάνοι από τη Θράκη. Οι δάσκαλοι προσπαθούν να αντεπεξέλθουν στις πολλαπλές τους υποχρεώσεις σε ένα κλίμα πολιτικών και κοινωνικών προκαταλήψεων.

Παιχνίδι ελιγμών - σκηνοθέτης: Αμπνελατίφ Κεσίς (2003, Γαλλία).

Μια πολύ αισιόδοξη ταινία, γυρισμένη σε υποβαθμισμένο προάστιο του Παρισιού. Το Παρίσι, ως υψικάμινος ανθρώπων, φυλών, θρησκειών και πολιτισμών, κρύβει και αγάπη, εκτός από το «Μίσος» του Μ. Κασοβίτς. Μια ομάδα νέων ανεβάζει ένα θεατρικό έργο του Μαριβό. Η κοινή αγάπη για το θέατρο τους ενώνει και τους δυναμώνει, ώστε να αντιμετωπίζουν θετικά τα προβλήματα της δύσκολης πολυπολιτισμικής εποχής και πόλης όπου διαμένουν.

Το κύμα – σκηνοθέτης: Dennis Gansel (2008)

Η ταινία επισημαίνει χωρίς την παραμικρή δόση υπερβολής την απίστευτη ευκολία με την οποία μπορεί κανείς να παρασυρθεί στη «γλύκα» της απολυταρχίας, ακόμη και μέσα στο άγουρο σχολικό περιβάλλον. Στο πλαίσιο του μαθήματος Πολιτικής Αγωγής, ένας προοδευτικός γερμανός καθηγητής (και πρώην αναρχικός) συσπειρώνει τους μαθητές του σε μια κλειστή ομάδα με ιδιαίτερα ιδεολογικά και φυσιολογικά χαρακτηριστικά. Αν και στόχος του καθηγητή (Γιούργκεν Φόγκελ) είναι η έμπρακτη απόδειξη των βλαβερών συνεπειών της απολυταρχίας, η πειθαρχία, σε συνδυασμό με την οικειότητα και την επιμέλεια, θα οδηγήσει το σχολικό πείραμα στον όλεθρο. Το «Κύμα» στηρίχτηκε σε ένα διήγημα του Αμερικανού Γουίλιαμ Ρον Τζόουνς, ο οποίος κατέγραψε τις προσωπικές εμπειρίες του, γιατί αυτός ήταν ο δάσκαλος που διεξήγαγε στην πραγματικότητα το παραπάνω πείραμα στις ΗΠΑ, τη δεκαετία του 1960, κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος για τον Εθνικό Σοσιαλισμό. Το όλο εγχείρημα, που θα κρατούσε μόλις μία ημέρα, εξαπλώθηκε ραγδαία σε όλο το σχολείο, όσοι είχαν αντίθετη άποψη γνώριζαν έναν άτυπο αποκλεισμό, τα μέλη της αρχικής ομάδας (ονόματι «Τρίτο κύμα», όπως λέμε «Τρίτο Ράιχ») άρχιζαν να κατασκοπεύουν το ένα το άλλο και όσοι αρνούνταν να συμμορφωθούν έπεφταν θύματα βίας. Για αρκετά χρόνια, οι λεπτομέρειες του πειράματος έμεναν κρυφές. Ωστόσο, το 1972, ο Τζόουνς δημοσίευσε ένα διήγημα όπου περιέγραφε ορισμένες λεπτομέρειες του πειράματος και αργότερα ο γερμανός συγγραφέας Τοντ Στράσερ, με το ψευδώνυμο Μόρτον Ρου,

έγραψε το μυθιστόρημα «Το κύμα», βασισμένο στη διήγηση του Τζόουνς.

[Στην ταινία μπορούν να διερευνηθούν τα κενά (ψυχικά, διανοητικά) που καλύπτει κάθε μαθητής μέσω της ομάδας, να διακρίνουν οι μαθητές-θεατές τα γνωρίσματα της ομαδοποίησης / μαζοποίησης, το πώς η ομάδα παρέχει υποκατάστατα ταυτότητας και εν τέλει πώς οι μαθητές περιφέροντας τον ενθουσιασμό τους για την ομάδα αποκλείουν όσους αρνούνται να ενταχθούν σε αυτήν και συμπεριφέρονται καταπιεστικά και βίαια απέναντί τους.]

MACHUCA - Σκηνοθεσία: ANDRES WOOD (2004)

Χιλή, 1973. Ο Ινφάντε κι ο Ματσούκα ζουν στο Σαντιάγο, δυο εντεκάχρονα αγόρια από δυο κόσμους που χωρίζονται από ένα αόρατο κι όμως αδιαπέραστο τοίχος. Ο Ινφάντε ζει στην πλούσια καθωσπρέπει συνοικία, ο Ματσούκα στην τενεκεδούπολη λίγα τετράγωνα μακριά. Είναι μια εποχή, που κάποιοι, εμπνευσμένοι από την επαναστατική αύρα των ημερών, προσπαθούν να γκρεμίσουν τις διαχωριστικές γραμμές που χωρίζουν τους ανθρώπους. Ένας απ' αυτούς τους αισιόδοξους οραματιστές είναι κι ο Πατήρ Μάκενρω, ο διευθυντής ενός ιδιωτικού εκκλησιαστικού σχολείου. Με την υποστήριξη των γονιών των μαθητών του, δέχεται στο επιλεκτικό σχολείο του και παιδιά από πάμπωχες οικογένειες της τενεκεδούπολης. Είναι αποφασισμένος να διδάξει στους μαθητές τον σεβασμό προς τον άνθρωπο. Ο Ματσούκα κι ο Ινφάντε βρίσκονται στην ίδια τάξη. Η φιλία τους θα τους οδηγήσει σε συναρπαστικές ανακαλύψεις και εκπλήξεις. Όμως, αυτή η προσπάθεια ενοποίησης των δυο κόσμων, πέρα από τα πρακτικά της προβλήματα, έρχεται αντιμέτωπη και με την ανοιχτή κοινωνική σύγκρουση που συνταράζει την Χιλιανή κοινωνία...

Η τρομοκρατία της αθωότητας – Εκπομπή ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ του MEGA με τον Σταύρο Θεοδωράκη (27/3/11)

Ο Σταύρος Θεοδωράκης προσπαθώντας να διερευνήσει την ελληνική εκδοχή της μάστιγας που παγκοσμίως αναγνωρίζεται ως "bullying" επισκέπτεται γυμνάσια και λύκεια και συναντά θύτες και θύματα στα ίδια προαύλια. Στην κάμερα της εκπομπής μιλούν μαθητές που έχουν υποστεί βία αλλά και μαθητές που έχουν ασκήσει βία. Ο Ανδρόνικος, μαθητής Γ' Λυκείου, έπεφτε συχνά θύμα ξυλοδαρμού από τους συμμαθητές του στο συγκρότημα της Γκράβας. 'Αλλαξε σχολείο, έχασε δύο χρονιές αλλά σήμερα δηλώνει: «η ζωή είναι δική μου, δεν θα σιωπήσω και αυτό συνιστώ και στα άλλα παιδιά που βρίσκονται στη δική μου θέση».

Ο Άρης, μαθητής Α' Λυκείου, σε σχολείο των Βορείων προαστίων αφηγείται στην κάμερα πως οι συμμαθητές του προσπάθησαν να τον πετάξουν μέσα σε ένα σκουπιδοτενεκέ.

Ο Σταύρος Θεοδωράκης επισκέφθηκε το 2ο Γυμνάσιο Ασπροπύργου και το Πειραματικό Λύκειο της Βαρβακείου Σχολής στο Ψυχικό προσπαθώντας να καταλάβει από πού πηγάζει αλλά και πώς μπορεί να αντιμετωπισθεί η βία στα σχολικά προαύλια.

Στην εκπομπή μιλούν επίσης ψυχίατροι και κοινωνιολόγοι ενώ αναγνωρίσιμα πρόσωπα θυμούνται τα σχολικά τους χρόνια και την εμπλοκή τους σε φαινόμενα bullying.